

Jaarvergadering 2017

Vrije Hogeschool voor Geesteswetenschap

Jaarverslag 2016 van de secties

Algemene Sectie

Het gaat in de algemene sectie om het algemeen menselijke. Om de *mens zelf*, in samenhang met de wereld, de geschiedenis en het sociale veld. De esoterische kern bestaat uit negentien mantrische spreuken.

De lectoren kwamen in 2016 zes keer bijeen. Thema's waren onder andere de naamgeving in het Nederlands. Ook namen zij het initiatief tot een conferentie rond het project *De mens tussen onder- en bovennatuur*. De algemene sectie heeft hier een coördinerende rol. Op 9 april 2016 stond de 'Dag van de Hogeschool' in dit teken. Er waren zo'n 110 deelnemers.

Geesteswetenschappelijk onderzoek. Op 5 november organiseerde de algemene sectie een dag voor genodigden over de imaginatie. Cursus 'Antroposofie en de kunst van de tegenwoordigheid'. De algemene sectie werkte mee aan deze cursus. In 2016 ronden we de tweede versie (veertien deelnemers) daarvan af en begonnen in september aan de derde versie (twaalf deelnemers). Grondsteenspreukconferentie. Sinds 2001 wordt jaarlijks een conferentie over de Grondsteenspreuk georganiseerd, zo ook in januari 2016.

Op 30 januari vond er een karmaconferentie plaats, die heel geslaagd lijkt. Twee praktische oefeningen stonden centraal.

Sectie Beeldende Kunsten

In de sectieraad is maandelijks gestudeerd. Het Hogeschoolthema 'Ondernatuur-bovennatuur' is daarbij leidend geweest. De focus lag met name op de onderzoeken met betrekking tot de bovennatuur. In de studie naar de kunstelementen, samen met de andere kunstensectie, is ook maandelijks gestudeerd. Er heeft dit jaar geen openbare dag plaatsgevonden doordat de voorbereidende groep meer tijd nodig had. De dag over klank vond in januari 2017 plaats. Er is acht keer een ochtend gewerkt aan de inhouden van de esoterische leergang. Er was een studiedag/presentatie over de verbouwing van de west-entree van het Goetheanum met een goede groep belangstellenden. Het studieproject van Gerard Beijn over Jeanne d'Arc en de kleurentheorie heeft

plaatsgevonden in bescheiden kring. De sectie heeft bijgedragen aan de studie- en ontmoetingsdagen voor de Hogeschooldag, de Grondsteenconferentie, in de activiteiten rondom het Jeroen Boschjaar, het herfstcongres en de conferentie over Christian Rosencreutz. De contacten met de Sectie in Dornach zijn onderhouden: deelname aan conferenties en publicaties. De Sektionsleiterin is op uitnodiging in onze sectieraad te gast geweest.

Sectie Cultuurwetenschap en Letteren

De sectie cultuurwetenschap en letteren heeft het afgelopen jaar gewerkt aan het thema: de nieuwe Isis. Dit thema willen we afronden met twee artikelen in Motief. Dit doen we in samenspraak met de pulseringsgroep van Jana Loose die ook aan dit thema werkt. Ook organiseren we in dit samenwerkingsverband een conferentie in november 2017 over: Isis, Maria, Sophia. Daarnaast boden we een Taalwerkplaats aan in Zeist. In deze Taalwerkplaats maakten de deelnemers kennis met taalonderzoek vanuit de antroposofie. In negen bijeenkomsten hebben we vele aan taal gerelateerde onderwerpen besproken, zoals: Rudolf Steiner over taal, de taalgeest en de Germaanse mythologie, de grammatica, kindertaalverwerving, het alfabet en de ontwikkeling van het schrift, lezen en schrijven, de genezing van het woord en de toekomst van de taal. Het nieuwe thema van de sectiekerngroep zal zijn literatuuronderzoek vanuit de antroposofie. Onze inzet is om een methode uit te werken waarmee naar een literair werk gekeken kan worden. In het afgelopen jaar zijn ook enkele publicaties van sectieleden tot stand gekomen. In eigen beheer zijn uitgegeven door Frits Burger: *Taal stroomt*, deel 2 'de spirituele dimensie van de kindertaalverwerving' en deel 3 'de oorsprong en ontwikkeling van taal'. Danielle van Dijk heeft bij Uitgeverij Cichorei het boekje 'Maria Magdalena uit de verf' uitgebracht. Er zijn voor het komend jaar drie publicaties in voorbereiding.

Sectie Landbouw en Voeding

De verdere samenwerking tussen BD-vereniging en landbouwsectie kreeg vorm doordat het bestuur van de BD-vereniging

nu als sectieraad optreedt. Samen met de Stichting Demeter organiseerden we de winterconferentie over het thema 'Toekomstboeren'. Hierbij waren veel jongeren betrokken die creatieve vormen zoeken om in de biologische landbouw te werken. Veel aandacht werd besteed aan verschillende vormen van de BD-beroepsontwikkeling. Alle 130 BD-boeren namen deel aan collegiale toetsing, intervisie en/of boerenbezoek. Na een voorbereidende studiebijeenkomst vond op drie plaatsen in Nederland een vijfdaagse preparatencursus plaats met ongeveer zestig deelnemers. De 'Stoffengroep', een studiegroep met mensen uit de Medische sectie, de Landbouwsectie, sectie Woord, Muziek en Euritmie en de Natuurwetenschappelijke sectie, die zich bezighouden met het bestuderen van onze 'stoffen', richtte zich in 2016 op koolstof en stikstof met een conferentie erover in maart. Daarna hield men zich bezig met zuurstof en waterstof. Het samenwerken van verschillende secties rondom zo'n concreet thema blijkt uitermate boeiend. Vanuit de BD-vereniging werden de BD-werkplaatsen georganiseerd, maandelijks om met zo'n twintig tot vijftig mensen een bedrijf in zijn eigenheid, bedrijfsindividualiteit, te leren kennen en daarmee meer bewustzijn te krijgen voor wat landbouw eigenlijk is. De coördinator deed mee aan de internationale bijeenkomsten van de *Vertreterkreis*. De landbouwconferentie 2016 in Dornach kreeg gestalte rond het thema tuinbouw. Er waren ongeveer zeshonderd deelnemers uit alle delen van de wereld. Meer op www.bdvereniging.nl.

Medische Sectie

Begin 2016 bestond de medische sectieraad uit: Aglaé Alleman, Erik Baars, Ghiti Brinkman, Wim Cornelisse, Koop Daniels, Annemiek Herremans, Joukje Pothoven, Truida de Raaf en Madeleen Winkler. Helaas is op 10 april Koop Daniëls plotseling gestorven. Ook traden Annemiek Herremans en Aglaé Alleman terug. De medische sectieraad zoekt actief naar een nieuwe coördinator en naar nieuwe leden. Er wordt gesproken over ontwikkelingen in de Hogeschool en in het veld van de gezondheidszorg. Daarnaast organiseerde de raad een aantal activiteiten:

- in februari 2016 met 280 deelnemers de jaarlijkse conferentie: 'De kracht van het ouder worden'. Deze conferentie is voorbereid met partners uit het veld,
- 6 maart een bijeenkomst voor hogeschoolleden werkzaam in de gezondheidszorg,
- werkplaatsen voor innerlijke scholing, georganiseerd samen

met de Academie Antroposofische Gezondheidszorg, als onderdeel van de opleidingen tot gecertificeerd antroposofisch beroepsbeoefenaar.

In het Platform Antroposofische Gezondheidszorg werd meegevoerd aan gezamenlijke profilering. Een van de besproken knelpunten is het gebrek aan opvolging voor artsen en therapeuten terwijl de vraag naar antroposofische zorg toeneemt.

Sectie Natuurwetenschappen

In de natuurwetenschappelijke sectie hebben wij ons de afgelopen twee jaren verdiept in het vraagstuk van de elektriciteit, het magnetisme en de kernkrachten, als de drie gebieden van de ondernatuur. Wij hebben hierover in Motief van september bericht. Daarnaast hebben we een begin gemaakt met studie van de overige technologische aspecten van de ondernatuur, namelijk gentechnologie en chemische technologie. Al jaren hebben we ons de vraag gesteld hoe je fenomenen als bomen en kleur geesteswetenschappelijk kunt onderzoeken. Een aanzet hiertoe geeft Rudolf Steiner in *Voorbij de grenzen van de natuurwetenschap* (GA 322), waar hij beschrijft hoe je vanuit een verschijnsel kunt komen tot een symbool, dat meditatief als brug kan fungeren tussen het geestelijke in een verschijnsel en in het menselijk organisme. Het boek *Kleurmeditatie* van Kees Veenman geeft een indruk van dit werk. Ten slotte ging de sectie een samenwerkingsverband aan met de sectie voor Woord, Muziek en Euritmie om te komen tot een euritmische voorstelling waarin de ethersoorten warmte, licht, toon, leven en de gevallen ethersoorten elektriciteit, magnetisme en kernkrachten worden uitgebeeld. Dit resulteerde in een aantal proefvoorstellingen.

Sectie Pedagogiek

Het coördinatorschap door Frans Lutters, Lot Hooghiemstra en Annemiek Geertsma heeft in 2016 meer vorm gekregen, het is een zoeken geweest naar de verdeling van de taken, de vragen die op ons afkomen en de verhouding daarin met onze fulltime banen. Lot en Frans bezoeken de internationale bijeenkomsten, Annemiek de Hogeschoolbijeenkomsten. De coördinatiegroep probeert maandelijks bij elkaar te komen. Binnen de pedagogische sectie zijn twee groepen actief: 'vrijdagavondgroep' en 'zaterdaggroep'. Beide groepen komen vijf tot zes keer per jaar bij elkaar en werken tot de zomer 2016 aan *Psychosofie*. Vanaf september werken beide groepen aan de kinderbespreking. De vrijdaggroep is in september begonnen vanuit de negentiende meditatie en heeft

vervolgens gewerkt vanuit diverse voordrachten van Steiner, met name *Algemene menskunde*. De zaterdaggroep werkte vooral via de diverse typologieën, bijvoorbeeld groothoofdig-kleinhoofdig. Op zaterdagochtenden is enkele keren, samen met Jaap van de Weg, gewerkt aan een vernieuwende manier van kinderbespreking. In het voorjaar werden er twee landelijke pedagogische vergaderingen georganiseerd in Den Haag en Nijmegen. Jaap van de Weg sprak hier over de kinderbespreking. In dit jaar zijn er (hernieuwde) contacten gelegd met diverse geledingen, onder andere Vereniging voor Vrijescholen, Gezondmakend Onderwijs en de Sociale sectie. Er wordt nagedacht over het werken met de internationale thema's rond 'Honderd jaar vrijeschool' in 2019.

Sectie Sociale Wetenschappen

In 2016 is de sectie drie keer in plenaire bijeenkomsten bij elkaar gekomen. De eerste stond in het teken van de voordracht van Margarete van den Brink, 'Van het oude naar het nieuwe sociale en de rol van het ik-proces daarin'; in de tweede is Fred Beekers ingegaan op 'Symptomatologie als methode' en is het visiedocument over de inhoudelijke opgave van de sectie besproken. In de derde heeft Cees Zwart de lezing 'Sociale driegeleding in het huidige tijdsgewricht van existentiële transitie' gehouden. Op alle drie de bijeenkomsten heeft Willemjan Gutschmidt zijn eigen ervaringen met de eerste zes meditatie gedeeld met concrete voorbeelden en oefeningen, om de meditatie in het dagelijkse leven te integreren. Naast de plenaire bijeenkomsten is eind 2016 gestart met gespreksavonden. Deze avonden staan ook open voor niet-leden. Op de eerste avond heeft Wim van Gorcum zijn ervaringen met rugdekking en Theory U gedeeld. De sectie had eind vorig jaar 93 leden en vijf actieve werkgroepen. Daarnaast loopt er een praktijkonderzoek.

Sectie Woord, Muziek en Euritmie

In het kader van het thema onder- en bovennatuur is er met een groep euritmisten wekelijks gewerkt aan de ethersoorten, in samenwerking met de sectie Natuurwetenschap aan enkele voorstellingen. Het project Chymische Hochzeit resulteerde in samenwerking met andere secties in een conferentie in oktober. In samenwerking met beide andere kunstsecties werd de vierde projectdag met het thema Klank en Muziek voorbereid. Met Werner Barfod had de sectie een studieweekend over de euritmiefiguren en met Annemarie Ehrlich over de zogenoemde vijfde ethersoort. In samenwerking met de Vereniging voor Eurit-

misten werd er een scholingsdag pedagogie gehouden. Er was geregeld overleg met Hogeschool Leiden en de Algemene sectie over de thema's 'antroposofie in de opleiding' en 'samenwerking richting werkveld'. De Bronnengroep werkt vanuit twee secties: Woord, Muziek en Euritmie en Cultuurwetenschap en Letteren aan de realisatie en presentatie van vertalingen en bewerkingen voor het Nederlandse taalgebied van uitgaven van Werner Barfod. De maandelijkse bijeenkomsten met de sectieraad bestaan uit een inhoudelijk deel, voorbereidend voor sectiebijeenkomsten, en uit coördinerende werkzaamheden. De muziekonderzoeksgroep komt maandelijks bijeen. Eind mei was de jaarlijkse dag rond de zesde meditatie. Er werd meegewerkt aan de Jeroen Bosch-dag in het Minnebroedershuis te Den Bosch. De sectiecoördinator nam deel aan de Michaëlconferentie in Dornach.

Sectie Wiskunde, Sterrenkunde en ICT

De geplande activiteiten van de sectie zijn in 2016 met resultaat en binnen budget uitgevoerd. Uitwisseling met de Mathematisch Astronomische sectie in Dornach heeft plaatsgevonden: Liesbeth Bisterbosch, Jan Steenbruggen en Albert Vlug hebben daar het onderzoek in Nederland toegelicht en Frank Spaan uit Dornach is een kleine week in Nederland geweest. De wiskundeleraren in Nederland hebben hun jaarlijkse conferentie gehouden. De internationale wiskundeconferentie met veel voordrachten vanuit diverse landen vond inmiddels traditioneel in Nederland plaats. De sectie heeft op zes zaterdagen eigen thema's besproken en een start gemaakt met de derde natuurwetenschappelijke cursus van Rudolf Steiner: 'De verhouding van de verschillende natuurwetenschappelijke gebieden tot de astronomie'. De tweede conferentie met Andreas Neider, die voor 2016 gepland stond, werd doorgeschoven naar maart 2017. ||